

VÅRT GRUMS

Informationstidning från Grums kommun till invånare och företag. Oktober 2010.

TEMA:
Miljö

Levande föda i Värmskog • Miljödiplomering

Borgviks motordag - land, vatten, luft
10 juli 2010

VÅRT GRUMS

en informationstidning som
delas ut till invånare och
företag i Grums kommun

Utgivning: Fyra nr/år

Utges av: Grums kommun

Besöksadress: Sveagatan 77, Grums

Postadress: Grums kommun,
664 80 Grums

Telefon: 0555-420 00 (växel)

Fax: 0555-421 09

E-post: kommunstyrelse@grums.se

Webbplats: www.grums.se

Ansvarig utgivare: Annika Lomarker

Redaktion:
Helena Bergström och Maria Röhr

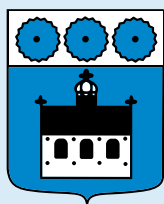
Grafisk produktion:
Helena Bergström

Upplaga: 5 100 ex.

Tryckeri: Tryckeri Knappen, Karlstad
ISO 14001-certifierat tryckeri

Distribution: Posten

Foto omslag: Øyvind Lund

GRUMS KOMMUN

Håll rent runt dig, slöfock!

Beroende på vem du är så har du säkert en helt egen uppfattning om vad "miljön" står för och hur det är ställt med denna "miljö". Har du ingen uppfattning om miljön så tillhör du en extrem minoritet av oss svenskar. Det bör du nog ändra på!

För min egen del så blev intresset för denna fråga klart mycket större när jag blev förälder. Inte så att jag struntade i saken innan, men i och med barnen så gick det faktiskt upp en talg-dank. Det jag gör med miljön idag kommer att påverka dem under resten av deras liv. När barnen började förskolan så kom nästa trappsteg i utvecklingen. De små illbattningarna lärde sig en massa nya saker som de tog med sig hem och mycket enträget krävde bättring på.

Numera källsorterar vi så gott vi kan. Hela familjen fyller skrin-dan och går till återvinningsstationen. Blir det för mycket så fyller vi bilen och åker till Karlbergs avfallsstation. Oavsett vilket ställe vi är på så har jag två små sorteringspoliser med. De håller koll; stenkoll på att saker hamnar i rätt container. Och så sägs det att inget gott kan komma av ett övervakningssamhälle!

Det som fått mig att fundera över mänsklighetens överlevnadsvilja när det gäller miljön är faktiskt inte klimathotet, koldioxiden eller existensen av telefonförsäljare. Nej, det är närmre än så. I våras deltog jag i kommunens försök att snygga upp. Min lott var att plocka skräp efter Sveagatan, från kommunhus till brukshotell. Trettio kilo blev det. Tre fyllda sopsäckar. Man frågar sig om det finns något hopp för mänskligheten när man inte orkar bära med sig skräp och hundskitspåsar hem eller till nästa papperskorg?

Det jag fortfarande grubblar över är vem som hade brutit av slalomstaven vid Shell? Och varför den var slängd där? I maj månad? Nåväl, man kanske inte vill ha svar på allt...

Torbjörn Bood (s)
Kommunstyrelsens ordförande

Fastighetssidan sparar energi

Område fastighet jobbar ständigt med att förbättra kommunens anläggningar och trimma in befintlig utrustning. Till exempel har man sparat 138 000 kwh på badhuset från maj till augusti i år genom att ändra körsätt på anläggningen.

Man håller på att utreda hur vi ska ersätta oljan och då är det framförallt investeringar i värmepumpar som det kommer att satsas på. Enligt fastighetschef Magnus Morin räknar man med att kunna minska oljeberoendet med cirka 20 procent årligen de närmaste åren.

Miljöbilar

Vid all anskaffning av personbilar till de kommunala verksamheterna har en lösning anammats som innebär att miljön och ekonomin går hand i hand. De bilar som köps in är nämligen miljöklassade tack vare sina mycket bränslesnåla dieselmotorer. Det vill säga att förutom att man gör miljön en tjänst blir kostnaden lägre, eftersom bilarna är skattebefriade och bränsleförbrukningen betydligt lägre.

För att vi ska vara en god förebild är samtliga nya bilar även utrustade med alkolås.

- Kommunen leasar vanligtvis sina fordon under tre år, så inom två-tre år ska i princip hela kommunens bilpark vara miljöfordon utrustade med alkolås, säger gatu chef Johan Rosqvist.

Grön Flagg på skolor och förskolor

Grön Flagg är Sveriges största miljönätverk för skolor och förskolor. Stiftelsen Håll Sverige Rent står bakom. Skolan/förskolan väljer ett av sex olika teman att arbeta med enligt en handlingsplan. Man dokumenterar allt löpande i text och bild och sammanställer slutligen en rapport som skickas in för granskning. Sedan kan man börja om med ett nytt tema.

Grums är den värmländska kommun som har flest skolor och förskolor som arbetar med Grön Flagg. De skolor som har fått sin certifiering är Sparnäs friskola, Södra skolan, Slottsbrons skola och Skruvstads skola. Jättestensskolan har lämnat in en ansökan och Ås fjärdens utbildningscenter arbetar med sin ansökan. Kommunens samtliga förskolor utom en har fått Grön Flagg-certifiering.

Kapsyljakten

Vi hejar för fullt på klass 5A på Södra skolan i Grums! De har nämligen samlat in hela 1,3 ton kapsyler till en av Sveriges största miljötävlingar för skolelever. Tävlingen heter Kapsyljakten och i årets upplaga deltar 175 anmälda klasser i årskurs 4 och 5.

De kapsyler som samlats in lämnas efter vägning till återvinning. Totalt har årets tävling resulterat i 27 ton återvunna kapsyler.

Den klass i Sverige som samlar flest kapsyler vinner 50 000 kronor och den klass som samlat in mest i sitt län får 5 000 kronor.

Foto: FTI

Lördagsöppet på Karlbergs avfallsstation

Karlbergs avfallsstation i Grums har lördagsöppet klockan 08.00 - 13.00 den 16 oktober och den 20 november.

Välkommen!

Avtal om energieffektivisering

Kommunen har tecknat avtal med Energimyndigheten om energieffektivisering. Man ska arbeta med upphandling och att ta fram mål och en handlingsplan för energieffektivisering. I utbyte fås ekonomiskt stöd från Energimyndigheten under 2010-2014.

Energirådgivningen har utsetts att samordna och utföra kommunens klimat- och energistrategiska arbete enligt avtalet. Hela det ekonomiska stödet går till dem.

Om miljödiplomering

Grums och åtta andra värmländska kommuner är anslutna till miljödiplomeringen. Den är ett miljöledningssystem för små och medelstora verksamheter. Från och med i år uppfyller den kravstandarden Svensk Miljöbas. Region Värmland samordnar diplomeringen tillsammans med kommunerna.

Om du vill miljödiplomera din verksamhet, kontakta miljösamordnare Carin Bengtsson tel. 0555-421 39, e-post: carin.bengtsson@grums.se. Glöm inte att ange kontaktuppgifter.

upp verkstaden vilket bidrar till att oljeförbrukningen minskar. I vintras gick det åt åtta kubik olja för att värma upp lokalerna. Nästa steg är att sätta upp en luftbarriär vid verkstadsportarna för att mota den uppvärmda luften så att den inte försvinner ut.

Revision vart tredje år

- Det är synd att inte fler företag är med, så att man kan utbyta erfarenheter och få inspiration till nya förbättringar, tycker Fredrik Emsevik. För en- och tvåmansföretagare kanske det kan vara svårt att få tid och pengar att räkna till. Miljödiplomeringen kostar lite mer med det nya systemet, men det kan förhoppningsvis ge lite högre status på miljöarbetet.

En nyhet inom diplomeringen är att åtgärderna nu ska redovisas på tre år istället för årligen. Lika ofta ska det ske en revision, vilket innebär att kommunen eller en inhyrd konsult kommer ut och besöker företaget. Att bli diplomerad kostar från 4 000 kronor och uppåt. •

Miljödiplomering positivt för företaget

Miljödiplomering enligt Värmlandsmodellen har tagit kärnan ur internationella miljöledningssystem som till exempel ISO 14001 och EMAS men förenklat det för att passa mindre företag. Grumsbaserade familjeföretaget Industri Mekano AB anslöt sig till miljödiplomeringen tidigt; gick kursen 2003 och blev diplomerade året därpå. Sedan dess har de omdiplomerat sig varje år. Företaget har funnits sedan 1983 och utför service och underhåll av maskiner till papper- och massaindustrin, såg-, stål- och värmeverk.

- När frågan om miljödiplomering kom till oss sa vi att vi provar och ser hur det fungerar och vad det kan ge oss, berättar verkstadschefen Fredrik Emsevik. Det har blivit en rejäl genomgång med många små och större investeringar under åren och har visat sig positivt för företaget.

Miljömedvetna kunder

Kundföretagen är miljömedvetna och har oftast en certifiering som ISO 14000 eller liknande. Detta är dock kostsamt.

- Har man ett aktivt miljöarbete så är kunderna nöjda med det, säger Fredrik. ISO 14000 är ett för stort miljösystem för oss, då dök miljödiplomeringen upp som ett alternativ och det är mer anpassat för oss.

Återvinner energi

En av många åtgärder man genomfört inom miljödiplomeringen är att sätta rörelsedetektorer på belysning i omklädningsrum och på toaletter. Dessutom källsorterar man löpande, har en central skrivare för att spara toner och man återvinner energi så långt det går.

Luftkompressorn som är installerad i verkstaden alstrar värme (varmluft). Varmluften värmer

Är ditt avlopp grönt, gult eller rött?

Du som har enskilt avlopp, vet du om det är en fungerande anläggning eller om den behöver åtgärdas? Du som har ett rött eller gult avlopp bör se över detta för att inte belasta miljön i onödan.

VAD SÄGER LAGEN?

Avloppsvatten skall avledas och renas eller tas om hand på något annat sätt så att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppkommer. För detta ändamål skall lämpliga avloppsanordningar eller andra inrättningar utföras.

Miljöbalken 9 kap 7 §

GRÖNT AVLOPP

WC
slamavskiljare/
3-kammarbrunn
fördelningsbrunn
fungerande infiltration/
markbädd
luftningsrör

Exempel:

- Slamavskiljare/3-kammarbrunn ansluten till en fungerande infiltration eller markbädd. Anlagt 1987 eller senare.
- WC med extremt liten spolvattenmängd (<1 liter/spolning) ansluten till slutna tank.

OK!

GULT AVLOPP

WC
slamavskiljare/
3-kammarbrunn
fördelningsbrunn
infiltration/
markbädd
anlagt före 1987
luftningsrör

Exempel:

- Slamavskiljare/3-kammarbrunn ansluten till en infiltration eller markbädd anlagd före 1987.
- Anordningen ansluten till infiltration eller markbädd med dålig genomströmning.

FÖRBÄTTRA!

RÖTT AVLOPP

WC
slamavskiljare/
1, 2 eller 3-kammarbrunn
rör ut i t.ex. dike
eller stenkista

Exempel:

- Anordningen saknar tillstånd.
- Slamavskiljare (1-, 2- eller 3-kammarbrunn) som saknar efterföljande rening, avloppsvattnet leds till dike, å eller täckdike. Alternativt till dräneringsrör och/eller stenkista.

ÅTGÄRDA!

HAR DU ETT GRÖNT AVLOPP?

Då har du ett bra avlopp med aktuellt tillstånd och behöver inte göra någonting i dagsläget. Ditt avlopp har liten miljöpåverkan och övergöder inte vattendrag, sjöar eller hav, eller förorenar grundvattnet. Ta gärna hjälp av checklisten för att bli säkrare på din bedömning.

HAR DU ETT GULT ELLER RÖTT AVLOPP?

Gör så här:

1. Kontakta kommunens Miljökontor för att diskutera ditt avlopp. Kontakta konsumentvägledaren då det gäller frågor om entreprenörens ansvar m.m.
2. Fundera på vilken förbättring du behöver göra. Kontakta eventuellt en entreprenör eller konsult för råd och praktisk hjälp.
3. Sök tillstånd hos Miljönämnden. Invänta tillståndet.
4. Sätt igång med förändringarna för ett bättre avlopp!

Grums kommun
Miljöfunktionen
664 80 Grums

KOM IHÅG ATT DET ÄR DITT EGET ANSVAR att ha ett fungerande avlopp med **aktuella tillstånd**. Att bygga ny avloppsanordning eller förbättra befintligt avlopp kräver tillstånd från bygg- och miljönämnden. Ytterligare information om enskilda avlopp hittar du på www.avloppsguiden.se. Där kan du bland annat få tips om olika lösningar, leverantörer m.m.

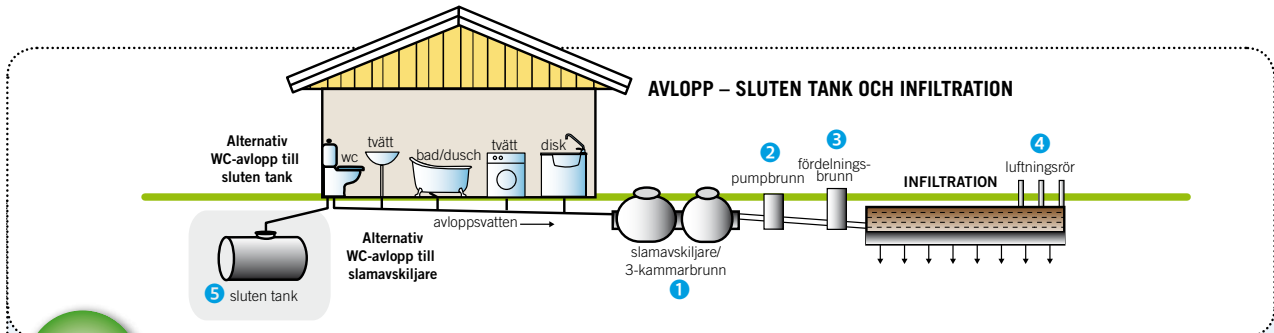
Checklista för enskilda avlopp

Kontaktpersoner:

Carin Bengtsson,
miljösamordnare
tel. 0555-421 39

Rikard Ulander,
miljö- och hälsoskyddsinspektör
tel. 0555-421 29

**Vet du om ditt enskilda avlopp fungerar som det ska?
Använd checklistan nedan för att själv ställa en diagnos.**

GRÖNT AVLOPP

CHECKLISTA – Punkterna nedan ger dig en bild av hur avloppet bör fungera.

1 Slamavskiljaren / trekammarbrunnen:

- Det finns en slamkaka eller en ansamling av slam i första kammaren.
- Det finns inget eller väldigt små mängder slam i sista kammaren.
- T-rör finns på utloppet i sista kammaren.
- Mellanväggarna i slamavskiljaren är rena och torra. Smutsiga och fuktiga mellanväggar är ett tecken på att avloppet vid något tillfälle bräddat. Det beror sannolikt på att den efterföljande reningen har satt igen.
- Vattennivån i slamavskiljaren ligger i nivå med utlopps-röret. Om vattennivån ligger under utloppsröret finns det sannolikt en läcka som måste tätas. Om vattennivån ligger ovanför utloppsröret har den efterföljande reningen sannolikt satt igen.

2 Pumpbrunnen (finns ibland):

- Pumpbrunnen har ett fungerande larm som aktiveras vid driftstopp.

3 Fördelningsbrunnen:

- Det finns inget slam eller påväxt i fördelningsbrunnen.
- Vattennivån i fördelningsbrunnen ligger i nivå med utloppen. Om vattennivån ligger ovanför utloppen har den efterföljande reningen sannolikt satt igen.

4 Luftningsrören:

- Avloppsanläggningen har luftningsrör som sticker upp ovanför markytan.
- Det luktar inte skarpt av avlopp i luftningsrören.
- Det står inte vatten i spridningsledningens luftningsrör. Det kan kontrolleras genom att föra ner en mätsticka i luftningsröret.

Vissa anläggningar med pump har inte luftningsrör.

5 Slutna tank (wc-avlopp till separat tank):

- Tanken har ett väl fungerande överfyllnadslarm installerat.
- Tanken och tillloppsledningarna är täta.

6 Urinbrunnen

- Urinbrunnen har ett väl fungerande överfyllnadslarm installerat.
- Urinbrunn och tillloppsledningarna är täta.

GULT AVLOPP

RÖTT AVLOPP

Om något inte fungerar eller du saknar olika delar enligt ovan är ditt avlopp sannolikt "gult" eller "rött", se tidigare information. Gå då vidare i arbetet för ett renare avlopp genom att kontakta Miljökontoret.

Vad gör Gruvön för miljön?

Foto: Billerud AB

inte nöjd med det svar man får så kan man ringa Länsstyrelsen.

Ingen syrebrist

Vattnet i Åsfjorden har varit hårt utsatt av skogsindustriernas föroreningar. För några årtionden sedan tog viken emot mer eller mindre orenat avlopp från Gruvöns bruk, sulfittfabrikerna i Slottsbron, Kyrkebyn och Edsvalla, träsliperiet i Gamla Slottsbron och rayonfabriken i Älvenäs.

Idag är situationen en helt annan. Gruvön har genom åren investerat miljardbelopp i slutna processer och yttre avloppsvattenrening. Övriga industrier har lagts ner. Sedan 1969 när miljöskyddslagen kom har Väners föroreningsgrad återvänt till naturlig nivå och det har inte förekommit syrebrist i Åsfjordens bottenvatten sedan mitten av 1980-talet.

Biobränsle

Ett pappersbruk kräver naturligtvis en hel del energi. På Gruvön producerar man nästan hälften av sin egen el. Dessutom täcks 96 procent av energibehovet av biobränslen som tjocklut och bark. Resterande 4 procent utgörs av olja.

- Vi levererar också biobränslebaserad energi till sågverket och kommunen i en mängd som motsvarar vår oljeförbrukning, berättar Mats Ganrot. •

Om du vill veta mer:

På www.billerud.se kan du ladda ner eller beställa Gruvöns miljöredovisning. Den är skriven för anställda och kringboende.

Vissa säger att det luktar skit; andra att det luktar pengar. I själva verket är det lukten från svavelväte och ett antal organiska svavelföreningar som ibland ger en kännbar och typisk lukt på och kring pappersbruket här i Grums.

Haverier i produktionen kan leda till kraftiga men relativt kortvariga luktstörningar. Dessutom pågår ständigt ett ”pysande” luftläckage med mycket låga koncentrationer av illaluktande ämnen från cisterner och liknande. Vid viss väderlek ger även dessa små utsläpp en märkbar otrevlig lukt på och omkring bruket.

Nytt reningssystem

Sedan 2002 har Billerud Gruvön investerat uppemot 100 miljoner kronor i införandet av ett fabriktäckande system för att rena luftutsläppen från lukt. Det har skett i tre etapper och nu är hela systemet i bruk. De illaluktande ämnena förbränns i olika pannor eller tvättas bort i en så kallad skrubber. Man har lyckats minska utsläppen av

illaluktande svavelföreningar till ner mot en femtedel av vad de var för ett knappt årtionde sedan.

Investeringarna har delvis gjorts till följd av krav från Miljödomstolen i brukets nya verksamhetstillstånd. Tiden då bruket gjorde helt som de ville är över sedan länge.

Känsliga näsor

- Tyvärr är den upplevda förbättringen av luktsituationen inte lika stor, eftersom våra känsliga näsor uppfattar även väldigt låga halter av svavelföreningarna, säger Mats Ganrot som är miljöchef på Billerud Gruvöns pappersbruk.

Kanske är det meningen att vi lätt ska känna denna typ av lukt för att kunna undvika till exempel skämd mat.

Det händer ibland att kommuninvånare ringer till brukets telefonväxel och undrar varför det luktar. Då får de oftast prata med produktionsingenjören. Alla klagomål sparas. Blir man

Energirådgivningen har byggt en ramp som visar olika alternativ till glödlampan, med en display som visar energiåtgång.

Nu försvinner 75-wattarna

Nu är det dags för nästa etapp i utfasningen av "vanliga" glödlampor. Den här gången är det 75-watts lamporna som inte längre ska säljas. Istället är det meningen att vi ska använda de energisnåla alternativ som finns på marknaden. Idag finns ett flertal olika modeller som ska ersätta den klassiska glödtrådslampan. Till exempel finns LED-lampor med en brinntid på 25 år. Kommunsamarbetet Energirådgivningen kan svara på dina frågor om vad som är det bästa och mest energisnåla alternativet.

Energivagnen kommer att finnas på plats utanför kommunhuset i Grums följande datum:

12/10 kl 09.00-15.00

26/10 kl 09.00-15.00

16/11 kl 09.00-15.00

Det går också att kontakta energirådgivarna på tel. 0554-194 14.
www.kil.se/Energiradgivningen

Jättestens elever på uppfinningsrika energiuppdrag

För tredje året i rad kommer sjätteklasser från Jättestensskolan vara med och lära sig mer om energi och hållbar utveckling i skolprojektet Energiutmaningen. Under projektets gång kommer de bland annat att få experimentera, dramatiska, lära sig filma och ha en strömlös dag på skolan.

Energiutmaningen är ett projekt som riktar sig till mellanstadieelever och har som syfte att väcka lust och nyfikenhet kring energifrågor och hållbar utveckling.

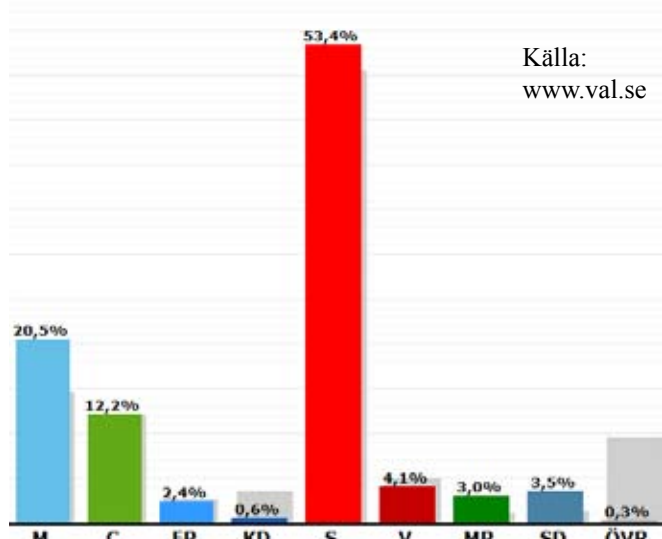
Projektet ska utgå från elevernas vardag och skapa intresse genom att varva teori, problemlösning, experiment, värderingsövningar och drama. Det finansieras av Energimyndigheten, det interregionala samarbetsprojektet FEM och sker i samarbete med Karlstads universitet och Värmlands Museum. I projektet deltar även skolor från Dalarna och Norge.

Kontakta gärna Ulrika Thorén vid Energirådgivningen i Grums om du har några frågor. Du kan även läsa mer på projektets webbplats: [energiutmaningen](http://energiutmaningen.se)

Valnattens preliminära resultat i valet till Grums kommunfullmäktige

Enligt valnattens preliminära valresultat till kommunfullmäktige i Grums fick Socialdemokraterna en något stärkt majoritet med 53,4 procent av rösterna. För mer information och slutgiltigt resultat se Valmyndighetens webbplats www.val.se

Valdeltagandet i kommunen var preliminärt 75,7 procent, en ökning med 1,7 procent. En motsvarande ökning hade skett även i riket, men där landade deltagandet preliminärt på 82,1 procent.

Living Food Institute har näring som affärsidé

För drygt fem och ett halvt år sedan startade Birgitta Bengtsson sitt företag Living Food Institute. Tidigare jobbade hon som ingenjör på Ericsson, nu är hon diplomerad kostrådgivare och certifierad utbildare enligt Ann Wigmores lära om Living Food. Idén om att starta eget dök upp när hon själv deltog i en kurs om levande föda och kände att ”detta vill jag göra något av”. Matintresset har alltid funnits där och hon hade provat på både vegetarisk och vegansk kost innan hon upptäckte levande föda. Den består av frukt, grönsaker, nötter, frön och vissa baljväxter och hettas aldrig upp till mer än 43 grader.

Ingen bukfylla

Idag är Birgittas föräldrahem vid Värmeln i Liljehälsan omvandlat till en kursgård med bland annat fem sovrum, kök och yogarum. Där håller hon kurser i konsten att laga mat som är så näringsrik som möjligt - motsatsen till bukfylla. 10-dagars kursen för utrensning och stärkt immunförsvar är den som är mest populär. Vid kroppsliga besvär kan man stanna fem dagar extra för djupare rening. På weekendkurser kommer ofta ett kompisgäng eller några som firar något. Men för utrensning och för att få ”kicken” behöver man tio dagar.

- Man kan bli lite trött de första dagarna, när det frigörs mycket gifter i kroppen, säger Birgitta. Men sedan blir kroppen pigg och man stärker immunförsvaret.

Positivt överraskade

De som söker sig till kurserna brukar vara allmänt hälsointresserade eller ha något hälsobesvär som de vill förbättra med kostens hjälp.

- Många tycker om maten genast, berättar Birgitta. De flesta blir positivt överraskade, ibland har de försökt laga sådan här mat på egen hand men kanske inte riktigt lyckats.

Hon odlar det gröna själv och allt lagas från grunden. Det kunde vara svårt att få tag på vissa råvaror i början, men numera är det oftast inga problem. Tyvärr är det svårt för leveranserna att hitta fram eftersom Värmskog inte har någon egen postadress. Men i övrigt tycker Birgitta att det går alldeles utmärkt att driva företag på landsbygden. ●

Kurserna handlar mycket om tillagningen av och kunskap om maten, men också till viss del om rörelse och det mentala. En vanlig kursdag kan se ut så här:

Morgonpromenad och ibland avslappning
Matlagningsdemonstration inför frukost
Frukosten serveras
Lektionspass med praktik/teori eller annan aktivitet
Ledig tid för rörelse/vila
Matdemo inför lunch
Lunchen serveras
Lektionspass med praktik/teori eller annan aktivitet
Ledig tid
Middagsbuffé
Yoga, avslappning eller annan aktivitet
Kvällsté

Carob (Johannesbröd)

Carob är en kalciumrik grönsak som kommer från det ständigt grönskande carobträdet (*Ceratonia siliqua*). Det är egentligen en buske som formas till ett träd. Den har sitt ursprung runt Medelhavet men odlas idag även i andra varma delar av världen.

Fröskidorna mals och torkas till ett pulver som kan användas som ett sött alternativ till kakao. Innan sockerrör och -betor fanns att få tag på i Europa var caroben ett vanligt förekommande sötningsmedel. Carob kallas även Johannesbröd eftersom Johannes Döparen åt den under sin tid ute i vildmarken.

Chokladglass (2 personer)

- 2 st bananer (skalade och frysta)
- 1 msk carobpulver eller kakao (kan bytas ut mot t. ex frysta bär)

Glass som är så nyttig att du kan äta den varje dag. Tina de frysta bananerna ca 30 minuter. Dela bananerna i bitar och lägg i matberedaren tillsammans med carob/kakao. Kör matberedaren tills glassen blir slät och krämig. Lägg upp den färdiga glassen på serveringsfat och dekorera med t.ex physalis.

Chokladbollar (2 personer)

- 6 st torkade dadlar (blötlagda 12-24 timmar)
- 1 msk carobpulver eller kakao
- ca. 1 dl kokosflingor

Häll bort blötlägningsvattnet från dadlarna (spara gärna blötlägningsvattnet och använd som sötning till något annat). Mosa dadlarna med en gaffel. Tillsätt carob/kakao och blanda. Tillsätt kokos tills smeten blir lagom torr att rulla. Rulla små bollar av smeten och rulla dem avslutningsvis i kokosflingor.

På bild (utan inbördes ordning): Henok Shiferaw Mentamo, Kaviraj Murugesan, Henok Shamil, MD. Mosharraf Hossain, Teshome Delelegn, Christian Myowela, Kelvin Guninita. Ej på bild: Sebele Bekele.

Utländska studenter har flyttat in

I slutet av augusti anlände ett femtiotal utländska universitetsstudenter till Grums och Slottsbron. Grums Hyresbostäder AB har slutit ett avtal med Karlstads universitet om att inhysa 120 studenter i 52 av bolagets lägenheter. Även svenska studenter har hänvisats hit på grund av bristen på studentboende i Karlstad.

Avtalet löper på ett år, med möjlighet till förlängning i ytterligare

ett år. Lägenheterna har utrustats med möbler och husgeråd på bekostnad av universitetet.

Grönt och bra infrastruktur

Vårt Grums träffade några studenter från Etiopien, Indien och Bangladesh för att fråga hur de trivs i vår kommun hittills. De sa att det första de märkte när de anlände i månadsskiftet augusti/september var att det var så grönskande här i Sverige. De blev förvånade för de

hade hört innan att det skulle vara mest hus och asfalt. Svenskarna uppfattar de som lite tillbakadragna, men när man väl börjar prata så tycker de att svenskarna är öppna och alla har varit tillmötesgående. Det är bättre infrastruktur här än i deras fattiga hemländer, det är också tystare och färre människor.

Vara produktiva

De berättade att de ska studera i Karlstad i två år. Det var fler studenter som antogs i år, möjligen för att avgiften kan komma att höjas framöver. De som vi pratade med pluggar på handelshögskolan eller för att bli ingenjörer.

Eftersom de inte har föreläsningar varje dag vill de gärna ha något mer att sysselsätta sig med. De berättade att de är vana att vara produktiva och jobba mycket så därför vill de gärna få möjlighet till praktik eller frivilligarbete på sin lediga tid.

Det skulle också hjälpa dem att lära sig språket, något som står högt i kurs. Universitetets svensk- undervisning var tyvärr fullbokad den här terminen. ●

”Attraktiva Värmland” ska profilera länet

Vi behöver bli fler i Värmland. Det ska projektet ”Attraktiva Värmland”, som nyligen beviljats EU-medel, bidra till. Det handlar om att under en treårsperiod profilera Värmland på temat Besöka - Bo - Etablera.

Det nya projektet handlar om att genom rätt profilering få fler besökare, invånare och etablerare till regionen. De utvalda

målgrupperna för projektet är besökare, potentiella inflyttare och potentiella etablerare från Sverige, Norge, Danmark, Holland och Tyskland.

Man har som målsättning att säkra rekryteringen till framför allt de växande värmländska företagen och därmed säkerställa och öka sysselsättningen i Värmland. Man vill också öka sysselsättningen inom besöksnäringen genom ett ökat turistantal. ●

Källa: Visit Värmland

Foto: Øyvind Lund

samarbete med musikkåren i Skoghall. Men man drillar inte alltid till musikkårsmusik utan även till modern musik som man själv valt ut. Några av de aktiva har varit med i tävlingsdrill och showdrill.

25-årig tradition

På morgonen den 1 maj marscherar man alltid gatorna fram med musikkåren, men traditionen framför andra är den populära Luciafesten som funnits i 25 år. Man har också varit med på Musikkårens Dag på Liseberg i Göteborg och på Norges nationaldag den 17 maj i Kongsvinger.

Medaljutdelning

Den 1 maj varje år delas det ut medaljer och standar till de aktiva. Man får olika medaljer beroende på hur länge man drillat, två år, fyra år och så vidare. Efter 10 år får man ett standar och efter 15 år får man en större medalj. ●

Slottsbrodrillen marscherar på

Nästa år har Slottsbrodrillen, eller Slottsbrons Musikkårs drill som de egentligen heter, fyrtio-års jubileum. De är sex ledare som har hållit på i många år och cirka 30 aktiva utövare. En medlemsavgift tas ut men all utrustning får de aktiva låna. Tränar gör man i Slottsbrons Folkets Hus, förutom en kväll i veckan då man är i en gymnastiksal med högre i tak (för att träna kast med drillpinnen).

Motoriken är inte fullt utvecklad förrän vid 12-13 års ålder men de yngsta som börjar drillar är sex år. De brukar få vara med på uppvisningar som är här i trakterna.

Uppvisningar

Drillen deltar i ungefär 15-20 uppvisningar varje år. Det är oftast tillsammans med Slottsbrons musikkår, men ibland även med Gruvöns musikkår och man har ett

Grumsbördig glaskonstnär har formgivit gåva

Grums kommun har nu en officiell kommundgåva. Det är en handblåst glasskål i apiablått, speciellt formgiven åt Grums kommun av glaskonstnären Louise Olsson.

Louise är född och uppvuxen i Grums och har arbetat med glas sedan 1995. Hon har studerat och arbetat både i Sverige och utomlands. Hon har också tilldelats ett flertal stipendier, bland annat Värmlands Museiförenings konsthantverksstipendium.

- När jag formgav den här skålen fanns en tanke på både de glastraditioner som finns i Grums och närvaron av naturen, i form av Vänerens vatten som jag starkt förknippar med min hemkommun, säger Louise Olsson.

I'm Kingfisher (Thomas Denver Jonsson) släpper nytt album

Grums okrönte indie-/folkkung Thomas Jonsson släpper nytt album i oktober under sitt nya artistnamn I'm Kingfisher. Albumet heter "Arctic" och är en konceptskiva på temat polarexpeditioner. Även skivbolaget som albumet släpps på, Playground Music, är nytt för Thomas som idag bor i Lund. Först bär det av till Frankrike med sidoprojektet A Perfect Friend, men en releasespelning är inbokad på Café August i Karlstad den 23 oktober.

Folk & Rock i Segmon 13-14 augusti 2010

Foto: Lasse Högberg,
Ylva Svensson Högberg.

Vecka 40

Mån: Lasagnettlåda
Tis: Köttfärslimpa, sås, potatis, lingonsylt
Ons: Fiskgratäng med purjo och citron
Tors: Indisk falugryta, ris
Fre: Tacobuffé med köttfärs och tillbehör

Vecka 41

Förskolornas önskevecka

Vecka 42

Mån: Kyckling, pasta, paprikasås
Tis: Ugnstekt lax, sås, potatis
Ons: Pytt i panna, rödbetor
Tors: Kasslerlåda, ris
Fre: Köttkorv, potatismos

Vecka 43

Mån: Stekt falukorv, makaroner
Tis: Fisk Louisiana, potatis
Ons: Linsoppa
Tors: Grekisk färsbiff, potatismos
Fre: Köttgryta Napoli, ris

Vecka 44

Höstlov

Vecka 45

Måndag: Köttbullar, makaroner
Tisdag: Fiskrätt á la Kil, kall sås, potatis
Onsdag: Tacosoppa, mjukt bröd
Torsdag: Kycklinggratäng med ris
Fredag: Lillschnitzel, sås, potatis

Vecka 46

Måndag: Pasta Carbonara
Tisdag: Köttfärsjärpar, sås, potatis
Onsdag: Korvgryta á la Åmål, ris
Torsdag: Mariettes fiskgratäng, hemlagat potatismos
Fredag: Kycklingwok live med Peter

Vecka 47

Måndag: Raggmunk, lingon
Tisdag: Västerhavsfisk, remoulad-sås, potatis
Onsdag: Lovdag
Torsdag: Biff Stroganoff, ris
Fredag: "Skink"lasagne

Vecka 48

Måndag: Potatisbullar/blodpudding, lingon
Tisdag: Kokt fisk, dillsås, potatis
Onsdag: Köttfärssås, spagetti
Torsdag: Stekt falukorv, hemlagat potatismos
Fredag: Gullvis kycklinglåda med tropiska frukter

Vecka 49

Temavecka

Vecka 50

Måndag: Risgrynsgröt med julskinka
Tisdag: Skeppartorsk, kall sås, hemlagat potatismos
Onsdag: Köttfärslåda, sås, potatis
Torsdag: Indisk korvgryta, ris
Fredag: Kebab med pitabröd

Vecka 51

Måndag: Mexicanasoppa, mjukt bröd
Tisdag: Jullunch

Med reservation för ev. ändringar

Klipp ur och spara!

Har vi det godaste kranvattnet?

Kommunen kommer att delta i tävlingen "Sveriges godaste kranvatten 2010". Den arrangeras av Svenskt Vatten och vi deltog även förra gången tävlingen hölls (2005). Då vann Lilla Edet.

Vi är anmälda till delfinalen i Grythyttan den 5 oktober. 20 finalister kommer att tas ut från olika delfinaler i landet till riksfinalen i Stockholm den 17 november. Där utser landets ledande vinprovarare och matskribenter det mest välsmakande vattnet.

Svenskt Vatten om tävlingen:

"Syftet med tävlingen är att påminna om att det svenska kranvattnet håller en mycket hög klass. Vattnet som strömmar i våra ledningar är inte bara av "tekniskt" hög kvalitet - det smakar gott också."

"I ett land som Sverige, där kranvattnet är rent och friskt finns ingen bra anledning att köpa sitt vatten på flaska för ett 500 till 1 000 gånger högre pris. Tillverkningen och transporten av flaskorna innebär dessutom kostnader för miljön."

GRUMS 0555-000 17

GRUMS 0555-000 18

GRUMS 0555-000 19

GRUMS 0555-000 20

